

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2014/15:51

Lördagen den 30 augusti

Stenografiska
uppteckningar
2013/14:51

1 § Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

Information och samråd inför extra möte i Europeiska rådet den 30 augusti 2014

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

EU-nämndens sammanträde är påbörjat. Vi hälsar statsminister Fredrik Reinfeldt välkommen på telefon till EU-nämnden.

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande, ledamöter av riksdagens EU-nämnd! Europeiska rådets ordförande har kallat till ett extrainsatt möte i Europeiska rådet i dag. Inledningsvis var syftet främst att utnämna Europeiska unionens höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik, eftersom detta inte var möjligt vid vårt senaste möte i juli. Men mot bakgrund av det allvarliga läget med en rad olika konflikter i vår omvärld kommer Europeiska rådet också att diskutera och anta slutsatser avseende detta. Det handlar framför allt om den djupt oroande utvecklingen i Ukraina och i Irak. Det handlar också om läget i Gaza och i Libyen och om den smittsamma sjukdomen ebola. Dessutom kommer vi att diskutera utnämningen av nästa ordförande för Europeiska rådet, alltså Herman Van Rompuys efterträdare.

Herr ordförande! Europeiska rådets ordförande gavs som bekant redan i juni i uppdrag att genomföra konsultationer i syfte att Europeiska rådet skulle kunna utnämna en ny hög representant som efterträdare till Catherine Ashton. Europeiska rådet gavs i uppdrag att med kvalificerad majoritet och med godkännande av kommissionens ordförande utnämna den höga representanten. Rådet ska sedan i samförstånd med kommissionens ordförande, Jean-Claude Juncker, anta en förteckning över övriga föreslagna ledamöter i kommissionen.

Förutsatt att vi i kväll kommer överens om en ny hög representant kan alltså Jean-Claude Juncker fortsätta att lägga pusslet för att få ihop den nya kommissionen. När väl detta är gjort vidtar som bekant utfrågningar i respektive utskott i Europaparlamentet, som sedan röstar om den föreslagna kommissionen i dess helhet. Slutligen utser Europeiska rådet den nya kommissionen.

Som nämnden väl känner till konstaterade Herman Van Rompuy vid mötet den 16 juli att det inte var möjligt att nå en överenskommelse om en ny hög representant. Ett nytt möte sattes därför ut till i dag. Frågan brådskar, då mandatet för nuvarande kommission löper ut den 31 oktober.

Herr ordförande! Herman Van Rompuy kommer i dag också att rapportera från sonderingar om sin egen efterträdare, det vill säga ny ordförande för Europeiska rådet. Van Rompuys mandat löper ut den 30 november. Europeiska rådet väljer självt sin ordförande med kvalificerad majoritet för en mandatperiod av två och ett halvt år. Mandatet kan förnyas en gång. Det har också varit tal om att en ny ordförande i eurogruppen skulle vara en del av detta utnämningsspaket. Vi har noterat uppgifter i medier om att förbundskansler Merkel har uttalat stöd för den spanske finansministern, Luis de Guindos, som efterträdare till holländaren Dijsselbloem. Det är dock inte en fråga för detta toppmöte.

Herr ordförande! Alltid när det gäller utnämningsfrågor måste olika intressen och hänsyn vägas mot varandra för att det ska gå att hitta en gemensam lösning. Inför Europeiska rådet i juli redovisade jag för nämnden de kriterier som regeringen förhåller sig till. De politiska grupperna bör vara representerade på lämpligt sätt. Det ska finnas en balans mellan könen, mellan nord och syd, mellan öst och väst och mellan nya och gamla medlemsländer. Det måste också handla om väl meriterade och kompetenta personer som på ett skickligt sätt kan representera unionen och föra dess talan både internt och externt.

Vi förstår nu att en sorts konsensus håller på att bildas för att den nuvarande italienska utrikesministern, Federica Mogherini, ska utses till ny hög representant. Hon är den kandidat som förordas av socialistledda länder.

Frågan om vem som kommer att bli ny ordförande för Europeiska rådet är öppnare, och ett antal tidigare och nuvarande statsministrar nämns. Från de nya medlemsländerna påtalas vikten av att något av dessa länder för första gången får en av topp tjänsterna vid det institutionella skifte som nu sker. Från svensk sida kommer vi fortsatt att driva att utnämningarna respekterar en balans mellan de kriterier som jag tidigare har nämnt.

Herr ordförande! Det är sällan vi har sett så många, så komplicerade och så mänskligt förödande kriser pågå samtidigt i vår omvärld. Över 50 miljoner människor bedöms vara på flykt världen över. Det är det högsta antalet sedan andra världskriget. Vi kommer i kväll därför också att diskutera vad EU kan och bör göra för att bidra till att få slut på dessa oroligheter och lindra människors lidande. När EU agerar gemensamt får vi en mycket större möjlighet att påverka dessa kriser.

Herr ordförande! De senaste dagarna har vi kunnat se ett ökat inflöde av ryska militära styrkor, ryska militärfordon, vapen och utrustning in på ukrainskt territorium till stöd för de proryska separatisterna. Det innebär en allvarlig försämring av läget i östra Ukraina som riskerar att leda till ett fullskaligt krig.

Regeringens uppfattning är att Europeiska rådet bör fördöma denna ryska destabiliseringspolitik och kräva att Ryssland omgående drar tillbaka sina trupper från östra Ukraina. Europeiska rådet bör också signa-

lera EU:s beredskap att utöka sanktionerna om inte Ryssland bidrar till att deeskalera situationen. Vi bör redan nu ge kommissionen i uppdrag att förbereda detta.

Ytterst måste parterna få till stånd en vapenvila och en politisk lösning av krisen på basis av president Porosjenkos fredsplan, inklusive en effektiv kontroll av gränsen och en återuppbyggnad av drabbade områden. EU bör fortsätta att stödja Ukraina politiskt och ekonomiskt. I det sammanhanget är det viktigt att Ukraina i närtid ratificerar det fördjupade frihandelsavtalet med EU. Från regeringens sida har vi beslutat att bidra med 35 miljoner kronor för humanitära insatser i östra Ukraina inom ramen för en internationell insats. Tillsammans med detta kommer ekonomisk tillväxt och intensifierade reformer att vara avgörande för Ukrainas framtid.

Herr ordförande! På bara några månader har vi kunnat se hur terrororganisationen Isil har ryckt fram och erövrat allt större områden i Irak och Syrien. Det är en terrororganisation som inte tvekar att med brutala metoder döda eller fördriva andra religiösa eller etniska grupper, allt i syfte att upprätta den islamiska staten. Män som vägrar att konvertera avrättas, och kvinnor och flickor förs bort till särskilda läger. Isil utgör i dag ett hot mot såväl regional som internationell fred och säkerhet och har orsakat stort mänskligt lidande och en allvarlig humanitär kris.

Det är viktigt att EU agerar gemensamt med FN och det övriga internationella samfundet för att stödja länderna i regionen, så att de kan gå samman och gemensamt bemöta hotet från Isil. I grunden måste det till en brett förankrad politisk process i Bagdad för att möjliggöra en enad front mot Isil. Iraks nya regering måste vara genuint inkluderande vad gäller Iraks religiösa och etniska mångfald.

Från svensk sida har vi sedan börjat av året bidragit med närmare 150 miljoner kronor i humanitärt stöd till Irak, varav 50 miljoner kronor förra veckan i form av hjälpsändningar. Två flygplan levererade bland annat tält, filter, generatorer och andra förnödenheter till de flyende, och fler hjälpsändningar planeras under de kommande dagarna.

Det är viktigt att ta upp att den humanitära katastrofen i Syrien utgör en fristad för Isil. Därför måste omvärldens ansträngningar för att nå en politisk lösning på kriget i Syrien fortsätta. Assadregimen är inte en trovärdig partner i kampen mot Isil. Det är hög tid för en mer aktiv EU-diplomati.

Herr ordförande! I Libyen ser vi ett land som håller på att falla samman. Vi ser en upptrappning av de interna striderna och en politisk maktkamp mellan olika milisgrupper, bland annat till följd av en svag centralmakt som inte har kontroll över landets territorium. Jag förutser inte några längre diskussioner om Libyen på mötet. Det är dock viktigt att Europeiska rådet skickar ett tydligt budskap om fördömande av striderna och en uppmaning till alla parter att ingå vapenvila samt om behovet av en nationell dialog och en bred uppslutning för att kunna uppnå långsiktig stabilitet.

Jag förutser inte heller någon längre diskussion om läget i Gaza, däremot ett välkomnande av vapenvilan och vikten av att respektera den samt att parterna enas om de långsiktiga frågorna, så att grundorsakerna

2013/14:51

30 augusti

till konflikten får en lösning. Ytterst handlar det om att parterna måste få till stånd en tvåstatslösning som får ett slut på ockupationen, så att Palestina och Israel kan leva sida vid sida i fred och säkerhet.

Herr ordförande! Europeiska rådets möte ska också göra ett kort uttalande avseende ebolautbrottet i Västafrika. Detta är en sjukdom som sprids med en snabbhet och i en omfattning som är mycket oroande. Vi får rapporter om att det kan ta lång tid att få smittspridningen under kontroll. Sverige har genom Sida redan bidragit med nära 20 miljoner kronor i stöd genom olika partnerorganisationer, såsom Läkare utan gränser.

Herr ordförande! Jag är därmed redo att svara på nämndens frågor.

Anf. 3 MARIE GRANLUND (S):

Ordförande! Jag vill tacka statsministern för redogörelsen.

Jag tänkte koncentrera mig på den framtida kommissionen. Precis som statsministern säger är det ett pussel att få ihop denna. Vi beklagar ändå mycket att statsministern inte har tagit ledartröjan vad gäller jämställdhetsfrågorna och krävt att alla länder utser både en kvinna och en man för att underlätta att få en jämställd kommission. Som det är nu ser det väldigt mörkt ut.

Vi socialdemokrater tycker att det vore bra, som jag också tidigare har sagt, om Federica Mogherini föreslås bli den nya höga representanten. Jag skulle vilja fråga statsministern vilka namn statsministern driver. Eller sitter statsministern bara vid sidan om och tittar på? Jag skulle också vilja fråga hur det ser ut med de olika portföljerna. Vad kan Cecilia Malmström tänkas få för portfölj?

Vad är det för mandat som statsministern egentligen efterfrågar vad gäller namndiskussionerna? Om det blir ett skarpt läge att också utse rådets ordförande, kommer statsministern i så fall att komma tillbaka till EU-nämnden, eller hur kommer det att förhålla sig?

Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag vill understryka hur den här processen är tänkt att fungera. Vi har givit sonderingsuppdrag till Herman Van Rompuy av det mycket genomtänkta skälet att om vi skulle framställa det som att alla statsministrar i Europeiska unionens medlemsländer själva ska driva processer med namn som presenteras helt okoordinerat med andra länder skulle vi inte hitta någon lösning. Eftersom vi förstår att det som Marie Granlund frågar efter skulle bli kaotiskt har vi i stället valt metoden att be Herman Van Rompuy sondera vilka personer som kan få tillräckligt stöd för att kunna bli valda, men väl medveten om att varje namn som söker acceptans ofta också binder annan form av konditionalitet. Det är till exempel så, som jag angav, att efter det att socialistledarna har sagt att Federica Mogherini är deras kandidat till ny hög representant är förutsättningarna att få henne vald i sin tur att annan konditionalitet, till exempel att man också tar med någon person från de nya medlemsstaterna i den totallösning som möjligen växer fram, tas i beaktande när man uttalar ett stöd för henne. Ingen person blir så att säga vald utan en koppling till någon annan.

Jag har redogjort för ett namn när det gäller den höga representanten, och jag har redogjort för att i de sonderingar som sker när det gäller Europeiska rådets ordförande nämns fortfarande flera namn. Här vill jag understryka att det oftast handlar om sittande statsministrar och att det därför bör hanteras med viss försiktighet. Jag tror att alla kan förstå att en sittande statsminister rimligen inte kan beskriva sig själv som färdig att lämna sitt jobb för att sedan kort därefter meddela att det nya jobbet inte blev av men att man ändå avser att stanna kvar som statsminister. Jag tror att varje politisk kommentator, inte minst oppositionsföreträdare, i ett sådant land mycket snabbt skulle beskriva personen som förbrukad.

Vi måste ha en viss realism kopplad till hur dessa processer är tänkta att hanteras. Det mandat som jag alltså begär är att säga att utnämningarna hänger ihop och att Mogherini innebär kopplingar också till andra åtaganden. Jag kan inte säga mer när det gäller vem som blir Europeiska rådets ordförande, därför att det handlar om mycket känsliga personfrågor kopplade till sittande statsministrar.

När det gäller den kommande kommissionen skulle jag vilja säga att Jean-Claude Junckers arbete, vilket jag också har redogjort för, är helt beroende av att få det svar han nu saknar. När han vet vem som blir hög representant läggs pusslet därefter. Skulle det visa sig att vi får en helt annan hög representant måste han lägga om sitt pussel. Alltså kan ingen tro att det nu är färdigt exakt hur de olika kommissionärspportföljerna ska se ut. Det lägger han klart efter att han har fått den höga representanten nominerad av Europeiska rådet. Därför kan jag inte heller säga annat än det som jag tidigare har framfört, nämligen att jag till Jean-Claude Juncker har framfört flera intressen som Sverige har. Jag har också återgivit vad oppositionen har framfört i de flesta överläggningar vi har haft. Men jag kan inte säga mer konkret i dag vilken eventuell portfölj som kommer att bli aktuell för Cecilia Malmström.

Det är återigen viktigt att påpeka att Sverige verkligen har sett till att skapa vettig genderbalans. Skulle vi ånyo få ett beslut i Europaparlamentet som innehåller också Cecilia Malmström kommer vi alltså att oavbrutet ha haft kvinnliga kommissionärer sedan vårt inträde 1995. Det är bra. Det har dessutom varit väl meriterade kandidater.

Vi tycker att det är viktigt att det finns en nationell kompetens och ett nationellt självbestämmande om detta. Om man vill göra om det menar vi att det bygger på en fördragsändring. Jag tror inte att det vore helt lyckat att försöka genomföra det. Det brukar dessutom utlösa andra typer av förslag på fördragsändringar. För oss har det varit viktigt att en svensk regering, oavsett hur den är sammansatt, har rätten att nominera och bestämma vem vi vill se som svensk kommissionär.

Anf. 5 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag vill först och främst tacka statsministern för redogörelsen.

Jag tänkte hålla mig till oroligheterna i vår omvärld som nu är de största i modern tid. Jag vill börja med Ukrainakrisen. Statsministern tog upp att kommissionen nu ska förbereda de utökade sanktionerna. Kan statsministern kommentera Ukrainas presidents vädjan till EU och USA

om att frysa alla ryska tillgångar? Hur ser det ut? Skulle det vara möjligt att få upp det på agendan?

Min andra fråga rör Isil i Irak. Jag vet att statsministern själv har tagit upp frågan om inflödet av stridande till området. Vi har hört rapporter om ungefär 80 svenskar, ett par hundra engelsmän, sammanlagt flera tusen västerlänningar. Finns det någon möjlighet att få upp den frågan på agendan?

Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Sverige kommer att driva att vi bör ta ytterligare initiativ och be kommissionen förbereda en breddning av de steg-tre-sanktioner som alltså även innehåller handelssanktioner av olika slag. På det sättet har vi också gjort tidigare. Vi ber dem förbereda. Vi har redan infört steg-tre-handelssanktioner, men vi ber dem förbereda en breddning. En av de sektorer som då kommer att diskuteras mycket är naturligtvis finansiella tjänster och den finansiella sektorn eftersom detta har stora återkopplingar i rysk ekonomi.

Frysning av olika former av tillgångar låg redan i steg två. Vi har listat personer och ibland också andra ententer som företag till exempel. I så fall får man diskutera hur man kan ta ytterligare steg framåt i den riktningen.

Jag vill dock understryka att det är en allvarigare situation med ett ryskt beteende som utvecklas i fel riktning. Det är väldigt viktigt att EU håller ihop och att vi har kunnat agera samfällt och gemensamt även i upptrappningen av de svar vi har utformat gentemot Ryssland. Till exempel visade det sig möjligt att på det sättet utforma steg-tre-sanktioner i somras. I dag begär vi ett initiativ, och sedan får vi återkomma till hur det utformas exakt.

Jag vill understryka att i slutsatserna nämns inflöde av kombattanter och stridande som kommer från andra länder som något mycket negativt och allvarligt. Vi har dessutom uppgifter på att de som kommer från Sverige möjligen växer i antal. Vi tar alltså detta på mycket stort allvar. Men det som vi nämnde häromdagen var att ta initiativ till en lagstiftning. Det är naturligtvis inte möjligt att göra så skyndsamt som vi skulle önska, alltså skärpa lagstiftningen i det här hänseendet. Men det tas upp i slutsatstexterna, och just inflödet av personer som kommer från länder inom Europeiska unionen diskuteras.

Anf. 7 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Jag vill tacka statsministern för föredragningen.

När det gäller att utse olika EU-poster är väl den viktigaste frågan en jämnare könsfördelning. Det är ett av de kriterier som Miljöpartiet tycker att statsministern ska ta med sig. Det är försvårande att statsministern inte kan nämna de namn som cirkulerar och som har kommit fram internt så att vi kan ha en ordentlig diskussion om dessa. Miljöpartiet skulle gärna se att kvinnor nomineras och väljs på de poster som är kvar så att man får en jämnare fördelning. EU-kommissionen kommer vi tillbaka till längre fram.

Vad gäller de internationella konflikterna nämner statsministern ytterligare initiativ för utökade sanktioner; det gäller konflikten i Ukraina. Det är viktigt att vi inte där får en diskussion om eventuella militära medel. Jag vet inte om det diskuteras bland vissa EU-stater nu, men det cirkulerar i alla fall uppgifter om det. Det skulle vara väldigt olyckligt.

Statsministern nämner att Sverige har stött de humanitära insatserna i Ukraina med 35 miljoner. Är det tillräckligt, eller behövs det ytterligare insatser? Summan låter väldigt liten i mina öron.

När det gäller de övriga konflikterna har jag inga frågor den här gången.

Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Ifall förslaget om Federica Mogherini går igenom i dag får vi en kvinnlig hög representant och därmed också en vettig genderbalans när det gäller de toppositioner som utses. Jag nämnde flera kriterier och vill understryka att alla kriterier kommer att spela roll till slut, inte bara gender. Politisk tillhörighet spelar roll, om man tillhör nya eller gamla medlemsstater spelar roll och det spelar roll att det finns en balans mellan syd och nord. Om man tror att de andra aspekterna inte finns med tror jag inte att man ser hur komplext och svårt det är att få ihop överenskommelserna. Min erfarenhet är att alla de olika kriterierna väger in till slut.

Det talas inte om militära insatser kopplat till Ukraina. Det har varit diskussioner om det kopplat till andra konflikter men inte till just Ukraina.

Jag vill understryka att de summor jag nämner från svensk utgångspunkt är vad vi tillför utöver det som vi sedan länge redan tillför. Vi ska också komma ihåg den svenska synen på hur man ska bygga humanitära insatser. Vi har valt en inriktning med att finansiera de institutioner och viktiga aktörer som långsiktigt arbetar med stor professionalitet för att inte hemfalla åt en syn på biståndsinsatser där de bara sammankallas till betalning vid akut kris som redan har fallit ut. Vi tror i stället att en humanitär situation underlättas och hanteras bättre om man sedan länge har en varaktig och bra finansiering av insatserna. Man skulle kunna säga att det är en svensk profil. Det gör sig påmint när den typen av insatser nu görs för många utsatta människor. Det är många av de professionella organisationerna som utför mycket av arbetet, och Sverige är en stor finansiär av deras verksamheter.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Då har turen kommit till undertecknad.

Det går inte att ta miste på det allvar varmed statsministern beskriver den internationella säkerheten just nu med alla de olika konflikterna. Allvarligast för Sveriges vidkommande torde väl utan jämförelse vara det som nu inträffar i Ukraina. Under våren har vi fortlöpande sett hur sanktioner har kommit till stånd. Det har funnits en trappa där man hela tiden ökar trycket på det ryska ledarskapet och på Ryssland över huvud taget. Jag föreställer mig att kretsen av stats- och regeringschefer efter att sanktionerna har genomförts och när EU eventuellt står inför nya sankt-

ioner även diskuterar vilken effekt och vilken verkan de införda sanktionerna har fått så här långt. Det måste väl också ha betydelse för hur man tänker sig att utforma nya sådana.

Jag är helt enkelt intresserad av att veta hur statsministern ser på de nu införda sanktionerna och effekterna av dessa på Ryssland.

Jag är också intresserad av att höra något om hur statsministern bedömer enigheten hos sina kolleger när det gäller att gå vidare med nya, starkare sanktioner gentemot Ryssland.

Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Vi är väldigt säkra på att det ryska agerandet har skadat den egna ekonomin. Vi såg egentligen den reaktionen redan tidigt under upptrappningen. Utländska investeringar frös och uteblev. Den typen av utländska investeringar var bara några år tillbaka i tiden viktiga för Ryssland som en grund för att modernisera landet och landets ekonomi.

Vi kan se att sanktionerna gradvis har fått allt större verkan. De har begränsat personers rörlighet och fryst olika personers tillgångar. Men vi tycker oss också se tydliga tecken på att den ryska ekonomin ser ut att vara på väg in i en recession och att den är allvarligt drabbad av de sanktioner som nu har satts in.

Det behöver inte innebära att Vladimir Putin inte är övertygad om att han anser sig ha rätt politiska syften för det han genomför. Vår övertygelse är dock att det här är det mest verkningsfulla vi kan göra för att kyla ned och påverka den ryska attityden. Vi kan också notera att Ryssland har utformat motsanktioner mot Europeiska unionen som ett sätt att försöka visa att även de protesterar. Men också det får ytterligare negativ verkan för Ryssland.

När vi diskuterar sanktioner i Europa jämfört med hur det ibland låter i USA ska man minnas en sak: De europeiska ekonomierna och olika medlemsstater är väldigt integrerade i den ryska ekonomin, på lite olika sätt. En del är integrerade med Ryssland finansiellt, en del via energi och en del via andra typer av handel.

Jag brukar påpeka att Sverige faktiskt numera har ganska stora ekonomiska band med Ryssland. Vi var den femte största internationella investeraren i den ryska ekonomin, före krisen åtminstone. Det har varit en ganska betydande närvaro av svenska företag i Ryssland. Vi ser naturligtvis nu en lång rad företag och branscher som känner påverkan av sanktionerna. Jag har noterat att detta kommer upp i nyhetssändningarna i flera länder. Man säger att det får betydande effekter.

Jag vill understryka att det bland annat är en grund för mig att påpeka för kolleger att detta säkert påverkar Ryssland men att det också påverkar oss. Därför har vi ständigt fått återkomma till att vi är väl medvetna om att detta – efter långvarig lågkonjunktur och svår krishantering – för många innebär dåliga förutsättningar för den egna ekonomin. Det läggs en adderad börda till den egna ekonomin och den egna befolkningen för att genomdriva sanktionerna. Det ska man komma ihåg. Vi har också flera gånger påpekat det enorma energiberoende som finns bland många av länderna.

Givet detta har det varit bra att se hur väl vi har kunnat hålla ihop och hur vi har kunnat föra oss vidare från de olika stegen upp till verkningsfulla handelssanktioner. Jag vill inte föregripa det som vi ska diskutera i kväll, men det finns en tydlig politisk vilja att inte acceptera den typ av aggression som Ryssland nu utövar mot Ukraina och i grunden också mot många andra av sina grannar, en del av dem medlemmar i Europeiska unionen.

Anf. 11 JOHAN HEDIN (C):

Herr ordförande! Även jag tänkte uppehålla mig vid läget i Ukraina.

På den förra frågan svarade statsministern att sanktionerna hjälper så tillvida att de hämmar den ryska ekonomin. Men finns det något stöd för att det även leder till att sätta politiskt tryck på Putin att agera annorlunda i fråga om Ukraina och aggressionen där?

Om det inte skulle fungera och vi har en eskalerande konflikt som innebär att en massa människor kan behöva fly därifrån, finns det en diskussion och en förberedelse inom EU beträffande hur vi kan välkomna skyddsbehövande på ett ordnat och säkert sätt?

Jag skulle även vilja att statsministern kommenterade personfrågorna här. Givet de förslag som föreligger, vad kan vi förvänta oss för politiska skillnader jämfört med sittande kommission och höga representant?

Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Detta är inte alldeles lätt att svara på. Den momentana reaktionen på Rysslands agerande mot Ukraina stärkte ju Putins popularitet i Ryssland. Det ska vi vara klara över. Det göder en nationalism och en längtan efter att vara stora och starka i världen, att man inte alls ryggat för att åtminstone vara farlig för sina grannar och därmed väcka respekt och ingjuta någon sorts rädsla hos sin nära omgivning. Allt detta får ses i de politiska [ohörbart] som man har haft från rysk sida.

Dock vill jag understryka att skadan för den ryska ekonomin är rätt betydande och att rysk ekonomi är väldigt beroende av fossila bränslen för att klara sin statsbudget och sin långsiktiga överlevnad, och de delar som man har försökt bygga ut för att skapa en alternativ och mer modern ekonomi som inte bara förlitar sig på naturgas och olja försvagas. Till det kan vi påpeka att det har varit stora kapitalflöden ut ur Ryssland. Det är investeringar som lämnar och kapital som flyr landet i stället för att stanna kvar och praktiskt bli till investeringar i landet.

Man brukar påpeka att i krig är sanningen det första som går förlorat. Jag fick rapportering häromdagen. Här pågår intensiv propaganda där man från rysk sida och i ryska medier hävdar att man inte har ryska reguljära trupper på plats och att soldater som från ukrainsk sida beskrivs som fallna i strid beskrivs som förolyckade i träning.

Den typen av beskrivningar som vi nu ser är uppenbart ett exempel på hur angeläget det från rysk sida är att fortfarande inte framstå som reguljärt deltagande i stridsinsatser inne i Ukraina, även om omvärlden tycker sig se väldigt många bevis för detta – bildbevis, vittnesbevis och medie-rapportering. Verkligheten ser helt annorlunda ut, men det är alltså fort-

farande, kan vi notera, en ambition från rysk sida att framställa det som att man inte deltar i reguljära insatser.

Vi ska också vara klara över att hur Putin och Ryssland agerar är väldigt beroende av vilket politiskt och ekonomiskt tryck som omvärlden kan sätta emot. Ett agerande som har återkommit är att om det går att splittra Europa och driva isär de europeiska politiska ledarna och på det sättet tunna ut reaktionerna, då kan Ryssland flytta fram sina positioner i den negativa betydelse som vi nu diskuterar. Möter man däremot ett mer samlat motstånd, ett mer stringent politiskt agerande, då trycker det tillbaka det ryska beteendet. Det är åtminstone det vi har sett, tycker jag.

Att redan nu försöka skriva ut vilken typ av politik och inriktning som den nya kommissionen ska få är naturligtvis svårt. Jean-Claude Juncker har ju skrivit och redovisat en hel del om detta, och jag har kvitterat att jag tycker att det har en mycket bra och riktig inriktning som ligger väldigt nära de prioriteringar och den syn på samarbetet som Sverige har uttryckt. Möjligen har vi invänt att det är väl negativa skrivningar när det gäller utvidgningen, men i övrigt, när det gäller synen på tillväxt och att skapa jobb och social sammanhållning, tycker jag att Jean-Claude Junckers inriktning har varit väldigt bra. Sedan får vi nog återkomma när vi ser vad det är för samlad kommission vi talar om.

Anf. 13 JOHNNY SKALIN (SD):

Tack, statsministern för redogörelsen! Utifrån de uppgifter som lämnats förstår man att det är ett visst pusslande att få ihop den nya ledningen för Europeiska unionen. Man kan tycka att det är lite anmärkningsvärt att nominera Pierre Moscovici och be om en ekonomiportfölj, för Pierre Moscovici är onekligen underskottet personifierat, enligt vår uppfattning i alla fall. Det som oroar oss sverigedemokrater mer är kanske ändå att den politiska riktningen är absolut, att socialdemokraterna ska få sitt och EU-federalisterna och centerhögern ska få sitt.

Sedan har vi en norrsida och en öst– väst-aspekt som måste tillfredsställas, men en notering är att det inte riktigt verkar vara lika viktigt vem som tar vilket jobb, alltså vilken titel det handlar om. Det viktiga verkar ändå vara att ever closer union lever vidare, för den enda i startfältet som kunde tänkas vara marginellt tveksam till ett starkare EU drog på sig kritik från EP-ordförande Schulz som eventuellt olämplig samma dag som nomineringen skedde.

Det framstår som uppenbart att Socialdemokraterna och de traditionella EPP-partierna bestämt sig för att dela på all makt inom EU genom att helt enkelt dela kakan lika. Vi beklagar den här situationen, att man inte kan få in också de EU-kritiska rösterna i den blivande EU-kommissionen och ledningen för den fortsatta utvecklingen av Europeiska unionen. Väljarna har trots allt gett sin röst, och en stor del av väljarna har en annan inriktning än den blivande EU-kommission som nu ser ut att föreligga.

I valet mellan pest och kolera kan inte vi välja någonting av detta, utan det enda stöd som statsministern och regeringen kan få inför EU-toppmötet är att åka ned och anförä att vi från Sveriges sida vill att EU-

kommissionen och EU:s fortsatta ledning ska representeras även av personer som har en EU-kritisk agenda.

Jag förstår att det inte är regeringens uppfattning, och om regeringen inte vill tillmötesgå oss i vår uppfattning har vi inte något annat val än att anmäla avvikande mening.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Den avvikande meningen är noterad.

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Jag respekterar naturligtvis att vi kan ha olika uppfattningar, men det är en sak som jag vill invända mot och som ibland återkommer i debatten: Det är ungefär som att så fort det inte blir exakt som man själv vill, då är det något annat än demokrati. Det har jag väldigt svårt att förstå.

Det europeiska samarbetet avviker lite från hur svensk parlamentarism fungerar och hur vi utser en regering av det enkla skälet att det är gränsöverskridande med 28 medlemsstater som har att hantera både nationell suveränitet och samtidigt vissa gemensamma ansträngningar.

Det är så man måste förstå EU, och det görs genom en lång rad demokratiska institutioner. Europaparlamentet är en av dessa och väljs direkt i val som vi hade i våras. De folkvalda regeringarna i Europa är demokratiskt tillsatta och agerar på sina respektive mandat, och för att få ihop den här typen av processer har man valt att ofta ge första initiativet till de folkvalda regeringarnas stats- och regeringschefer för att sedan också få ett beslut av Europaparlamentet. Det är så det fungerar, och då blir det både en återspeglings av den nationella nivån och nationella, suveräna regeringar och samtidigt det samlade uttrycket i Europaparlamentet.

Är det någonting jag tycker att man särskilt vinnlagt sig om är det att säkerställa demokratiskt förankrade beslut. Sedan behöver det inte landa i ett beslut som Sverigedemokraterna tycker är rätt och riktigt, men för mig återspeglar det goda demokratiska traditioner.

Låt mig nämna två synpunkter: Jag tycker att vi ska notera att vi fick in en skrivning där vi sade att just referensen till ever closer union kanske inte för alla i alla lägen är den riktiga beskrivningen av hur man vill att samarbetet ska utvecklas, detta just för att visa att också den som möjligen har kritik har funnit gehör för det. Det är en skrivning som bland annat är viktig för Storbritannien, som vi vet.

Eftersom den tidigare franske finansministern nämndes vill jag säga att det är just kompositionen av den övriga kommissionen som kommer efter det att den höga representanten är på plats, möjligen i kväll. Det har Jean-Claude Juncker enligt fördraget stort inflytande över, men sist och slutligen ska denna kommission vara accepterad av Europaparlamentet. Där kommer alltså ytterligare en demokratisk kontrollpost som måste passeras efter förhör. Vem som till slut föreslås till den ekonomiska kommissionärsportföljen får vi avvakta med åtminstone tills vi har utsett en hög representant, om möjligt i kväll.

2013/14:51

30 augusti

Anf. 16 EMMA WALLRUP (V):

Vi i Vänsterpartiet skulle också vilja att man tittar på en jämlik fördelning av poster i EU-parlamentet, så vi förordar det. Man kan ju ha flera kriterier samtidigt, men om man inte sätter några kriterier är det risk att man inte kommer framåt. Därför förordar vi det.

Sedan vill jag lyfta upp Gazakonflikten. Jag tycker att man borde vara lite tydligare med att poängtera att Israels bosättningar måste upphöra, samtidigt som man begär att Hamas ska avväpna sig, för det kommer att vara svårt att göra på något annat sätt eftersom förtryck leder till motstånd. Det är väldigt svårt att komma ifrån, även om man politiskt beslutar någonting annat. Jag tycker alltså att man rent strategiskt bör vara mycket tydligare med att ockupationen bör upphöra och vara tydlig med det förtryck som palestinierna lever under kontinuerligt, även mellan det att de stora militära konflikterna pågår.

Det är samma sak med Syrien. Vi tror att lösningen där måste kopplas till den utsatthet som många i befolkningen lever under. Man kan inte bekämpa terrorism genom att orsaka en större misär för befolkningen. Det är viktigt att vara noggrann med det. De stora konflikter vi ser runt om i världen har många orsaker, men till stor del beror det på att den utsatta befolkningen rekryteras till extrema grupper. Därför måste man bekämpa det genom att se till att skydda befolkningen och att inte vidta åtgärder som förstärker den biten.

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag vill understryka att jag har redovisat flera kriterier, och jag är övertygad om att alla de kriterierna till slut kommer att finnas med i vägningen av dessa ganska få toppositioner. Det är det som är problemet; det är väldigt få toppositioner som vi totalt sett talar om, och just det faktum att vi möjligen i kväll nominerar en kvinna som hög representant balanserar det faktum att den kommissionspresident som är vald är man.

På det sättet är det alltså en genderbalansering, men tro mig, alla andra aspekter kommer också att spela roll – politisk hemvist, nya medlemsstater mot gamla, syd mot nord och dessutom naturligtvis en allmän bedömning av kompetens och kunnande hos de respektive kandidaterna.

Som jag sade tror jag inte att det blir några långa diskussioner om Gazakonflikten, kanske inte ens om Syrien. Jag tror att väldigt mycket av kvällens diskussion kommer att handla om Ukraina.

Det som nämns här är ju etablerad text, alltså formuleringar som vi använder. Vi anser att bosättningspolitiken står i strid med gällande folkrätt. Det är egentligen inte någon oenighet i beskrivningen av vad som är fel; det är mer att försöka hitta grund för öppningar som kan leda oss till fredliga och riktiga överenskommelser som leder den här konflikten framåt som är vår utgångspunkt.

Men återigen, jag förutser inga stora diskussioner om detta i kväll, utan det är kortare avsnitt som finns i slutsatstexterna och som förmodligen inte kommer att diskuteras.

Anf. 18 CAROLINE SZYBER (KD):

Tack, statsministern, för redogörelsen!

Vi har fått svar på väldigt många frågor. Men det som är väldigt viktigt för oss kristdemokrater är att vi nu vill lyfta fram att flera hundra tusen kristna har flytt, och det vi ser är flyktingar i hela norra Irak. Vi undrar: Förutom det som man nu tar upp i rådsslutsatserna, kommer man att diskutera hur man kan skydda kristna och andra berörda och hur man kan göra det möjligt för dem att återvända? Finns det tillfälle till bredare diskussioner, nu när det ändå är ett extrainsatt möte?

Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Det har återkommande diskuterats i gruppen av utrikesministrar, och i slutsatstexten nämns också den särskilt utsatta situation som gäller för religiösa minoriteter. Alla förstår att det är uppenbart att det finns en sekteristisk grund för dessa stridigheter och en ovilja att acceptera olika former av religiösa minoriteter.

Det har i andra sammanhang lett till diskussioner om humanitära insatser, som har varit viktiga för Sverige, och andra har talat om att också beväpna, framför allt kurdiska peshmerga, bland annat för att kunna stå emot och säkra skyddet för kristna minoritetsgrupper.

Det är viktigt för mig att berätta vad jag tror blir den större diskussionen på Europeiska rådet i kväll, och jag tror just i dag att det mest kommer att handla om Ukraina. Det är inte att säga att någon annan av konflikterna skulle vara mindre betydelsefull. De diskuteras löpande, inte minst i kretsen av utrikesministrar, och i detta fall naturligtvis också av världssamfundet, för att försöka hitta grund för att respektera bland annat religiösa minoriteter på det sätt som efterfrågas.

Anf. 20 MARIE GRANLUND (S):

Tommy Waidelich kommer också att ta upp några utrikespolitiska frågor. Men jag skulle bara vilja fråga statsministern, för jag upplevde inte att jag fick något svar på frågan: Om det blir aktuellt att fatta beslut om rådets ordförande, kommer i så fall statsministern att komma tillbaka med det? Eller hur ser förfarandet ut?

Jag vill säga från Socialdemokraternas sida att vi är djupt skeptiska till ett av de namn som diskuteras, och det är den polske premiärministern.

Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Vi kan naturligtvis, om det är möjligt att ge ett förslag kring detta i kväll, be åtminstone min statssekreterare att återkoppla. Det kommer ju att vara långa diskussioner.

Får jag bara vända mig mot det sättet att resonera – det har faktiskt varit återkommande: Är det en partivän är det okej, är det någon från ett annat parti är det alltid fel. Då går det inte att tillsätta positioner av det här slaget. Jag bara konstaterar det.

Jag vill också påpeka, eftersom jag i många år har lyssnat till den känsla som många av de nya medlemsstaterna har, att de anser sig fördelade i mängder av sammanhang, att de inte släpps in i tyngre posit-

ioner. Skulle det visa sig att det finns en stor uppslutning – det kan jag inte förutse nu – från alla dessa nya medlemsstater kring den polske premiärministern skulle jag tycka att det vore mycket märkligt om just Sverige meddelade att vi inte kan acceptera den som de nya medlemsstaterna i så fall har ställt sig bakom.

Jag vill understryka att det är en balansering mellan olika intressen. Den som har uppfattningen att sådana här tillsättningar ska utgå från att de som är mina partivänner är bra och att de som inte är det inte hör hemma här kommer inte att få ihop de här paketen. Jag vill bara understryka det.

Om det önskas att vi gör en återkoppling senare i kväll kan jag åtminstone lova att statssekreterare Katarina Areskoug ska kunna göra den återkopplingen.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Jag undrar om det finns någon från Moderata samlingspartiet som önskar fråga något. Nej, jag konstaterar att det inte var någon från det partiet som nu begärde ordet.

Då undrar jag om Miljöpartiets Ulf Holm begär ordet.

Anf. 23 Andre vice talman ULF HOLM (MP):

Nej.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Då ställer jag helt enkelt frågan så här: Finns det någon i övrigt som nu är med per telefon, förutom Tommy Waidelich som vi har noterat har begärt ordet, som vill ställa en fråga till statsministern? Nej, det finns det inte.

Anf. 25 TOMMY WAIDELICH (S):

Herr ordförande! De flesta av mina frågor rör Ukraina, och de flesta av mina frågor har besvarats. Jag vill till att börja med säga att vi delar regeringens ståndpunkt om beredskap för utökade ekonomiska sanktioner mot Ryssland.

Det skulle vara intressant att få en kommentar från statsministern gällande det förslag som Rumänien har lanserat i medierna, som framgår i dag, att man vill exportera vapen till Ukraina. Är det fler medlemsstater som stöder ett sådant förslag? Finns det några andra avvikande meningar, förutom beredskapen för utökade ekonomiska sanktioner, från andra medlemsstater inför dagens sittning?

Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Inte vad jag känner till. Jag vill understryka att det ofta är så här inför att Europeiska rådet ska samlas. Det sker olika former av nationella utspel, som sedan i många fall faktiskt aldrig tas upp eller inte lever vidare när vi väl sitter samlade.

Det var därför jag underströk att det när det gäller Ukrainakonflikten, i alla fall fram tills nu, inte har varit diskussioner som har utgått från olika former av militära insatser från Europeiska unionen, utan det har

handlat om sanktioner. En av de sanktioner som mest har diskuterats är ett vapenembargo, förvisso mot Ryssland, men det är snarare att minska tillförseln av och handeln med vapen, inte dess motsats.

Svaret är att jag inte har några indikationer på att det blir en stor diskussion på Europeiska rådet i kväll.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Det har nu framställts önskemål om ett eventuellt nytt samråd mellan EU-nämnden och statsministern eller statssekreteraren. Det är vice ordföranden Marie Granlund som har framfört det. Jag har förstått att det inte möter några hinder, och då är ordningen den att statsministern alternativt statssekreteraren kommer att höra av sig till nämnden så att vi har möjlighet att med kort varsel ordna ett nytt kompletterande samråd.

Vi undrar också lite, statsministern, över återrapporteringen. När bedömer statsministern att den kan komma att äga rum i kväll?

Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Någon sade till mig att starten för toppmötet är framskjuten till kl. 17. Jag vill understryka det. Då ska det alltså börja, och det ska dessutom börja med att vi lyssnar till Europaparlamentets talman. Låt mig säga så här: Det finns uppenbara risker för att det drar ut på tiden sent i kväll. Min ambition är ändå att själv återkoppla redan i kväll om det inte blir alltför sent och att öppna för en direkt återkoppling, kanske av statssekreteraren, om vi tror eller märker att det finns ett samlat, färdigt förslag också till ny ordförande för Europeiska rådet.

Det är vad jag kan säga nu. Dock är det väldigt svårt att förutse tidsutdräkten. Blir det långt in på natten får vi naturligtvis försöka hitta någon annan form för detta. Men min ambition är att försöka återkomma i kväll. Vi håller löpande kontakt på det sätt som vi brukar göra med ordföranden eller på annat sätt som är lämpligt, via Katarina Areskoug som är med i Bryssel.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Det är vi mycket tacksamma för. När statsministern nu ändå öppnar för möjligheten att det kan komma att bli ett eventuellt återrapportsmöte med nämnden i morgon, skulle statsministern kunna säga vid vilken tidpunkt? Det underlättar vår planering om det skulle vara möjligt att redan nu säga kl. 08.00 eller motsvarande tid.

Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Mitt dilemma är att hur sent det blir påverkar om jag är kvar i Bryssel eller inte. Det går tidsgränser på natten när det inte kommer att vara möjligt att återvända till Sverige, och då blir jag kvar i Bryssel. Det måste vägas mot det. Även i den delen måste jag be att få återkomma.

Det brukar vara så – vi har ju varit med om det här några gånger förut – att en bit in på kvällen känner vi ungefär om det går att få igenom detta med någon sorts rimlighet eller om det blir långt in på natten och vilka konsekvenser det i så fall får.

2013/14:51
30 augusti

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Då får vi helt enkelt avvakta med detta tills vi vet mer. Jag tackar statsministern för dessa förtydliganden.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt, men vi har noterat avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Med detta, statsministern, säger vi än en gång tack och på återhörande!

1 § Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 3 MARIE GRANLUND (S).....	4
Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	4
Anf. 5 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	5
Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	5
Anf. 7 Andre vice talman ULF HOLM (MP).....	6
Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	6
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	7
Anf. 11 JOHAN HEDIN (C).....	8
Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	9
Anf. 13 JOHNNY SKALIN (SD).....	10
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	10
Anf. 16 EMMA WALLRUP (V).....	11
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	11
Anf. 18 CAROLINE SZYBER (KD)	12
Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	12
Anf. 20 MARIE GRANLUND (S).....	12
Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	13
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 23 Andre vice talman ULF HOLM (MP).....	13
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 25 TOMMY WAIDELICH (S)	13
Anf. 26 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	14
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 28 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	14
Anf. 29 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	15
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	15